

В. П. Кутішенко

ВІКОВА ТА ПЕДАГОГІЧНА ПСИХОЛОГІЯ (КУРС ЛЕКЦІЙ)

2-ге видання

НАВЧАЛЬНИЙ ПОСІБНИК

Рекомендовано

*Міністерством освіти і науки України
для студентів вищих навчальних закладів*

Київ

«Центр учбової літератури»

2010

УДК 159.922.6+37.015.3(075.8)
ББК 88.374+88.4я73
К 95

*Гриф надано
Міністерством освіти і науки України
(Лист № 14/18.2-187-5 від 02.08.2004)*

Рецензенти:

Туринна О. Л. — кандидат психологічних наук, доцент;
Ставицька С. О. — кандидат психологічних наук, доцент;
Матвеева М. П. — кандидат психологічних наук, доцент.

Кутішенко В. П.

К 95 Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій). 2-ге вид.: Навч. посіб. — К.: Центр учбової літератури, 2010. — 128 с.

ISBN 978-611-01-0062-5

Навчальний посібник включає курс лекцій з вікової та педагогічної психології за навчальною програмою, завдання для програмованого контролю знань, основні поняття, список рекомендованої та використаної літератури.

Зміст посібника добрався з врахуванням сучасного стану психологічної науки. Він включає сім тем з вікової та три теми з педагогічної психології. У посібнику висвітлено підходи до означених проблем як зарубіжної, так і вітчизняної психологічної науки. Специфікою посібника є розгляд вікових особливостей особистості, яка розвивається, в процесі навчання і виховання.

Посібник стане у нагоді студентам педагогічних спеціальностей при підготовці до семінарських занять, до державного іспиту та під час проходження педагогічної практики.

УДК 159.922.6+37.015.3(075.8)
ББК 88.374+88.4я73

ISBN 978-611-01-0062-5

© Кутішенко В. П., 2010
© Центр учбової літератури, 2010

Зміст

Передмова	4
Розділ 1. Вікова психологія	5
1.1. Предмет, завдання і методи вікової та педагогічної психології	5
1.2. Проблема психічного розвитку особистості в онтогенезі	14
1.3. Психічний розвиток дитини до вступу в школу	24
1.4. Психічний розвиток і формування особистості молодшого школяра	39
1.5. Психологічні особливості підліткового віку	49
1.6. Психологічні особливості старшокласника	58
1.7. Психологія важкої дитини	65
Запитання для самоконтролю	73
Розділ 2. Педагогічна психологія	79
2.1. Психологія навчання	79
2.2. Психологія виховання і самовиховання як цілеспрямованого процесу формування особистості	97
2.3. Психологія педагогічної діяльності і особистості вчителя	107
Запитання для самоконтролю	119
Список використаної літератури	122

Передмова

Гуманізація сучасної школи вимагає підвищеної уваги до проблем вікової та педагогічної психології, оскільки знання вчителем основних закономірностей розвитку дитини у різні вікові періоди та особливостей комфортного включення школярів в навчання є необхідною передумовою конструктивної взаємодії вчителя і учня в навчально-виховному процесі. Психологічні дослідження сучасних проблем дитячої та вікової психології заганяють увагу на феномені відчуження учнів від школи, їх небажання вчитися, негативному ставленні до учбової діяльності. Відтак, в контексті високих вимог до розвитку національної школи проблема озброєння майбутніх вчителів знаннями з вікової та педагогічної психології набуває особливої актуальності. Значущість цієї проблеми підвищується, коли йдеться про формування нової творчої особистості двадцять першого століття, яка буде розбудовувати незалежну українську державу.

Структура змісту навчального посібника включає 7 тем з вікової та 3 теми з педагогічної психології. До кожної теми подаються основні поняття та список рекомендованої студентам літератури.

Одним із завдань посібника було висвітлення різних підходів до проблем вікової та педагогічної психології як у вітчизняній, так і в зарубіжній психологічній науці.

Компактне поєднання в одному посібнику тем з вікової та педагогічної психології пояснюється спільним об'єктом дослідження – особистістю, яка розвивається в процесі навчання і виховання. Посібник стане у нагоді студентам при підготовці до семінарських занять, до державного іспиту, та під час проходження педагогічної практики, оскільки у ньому висвітлено закономірності навчально-виховного процесу та схематично подано основні поняття з вікової та педагогічної психології.